

ОСОБЛИВОСТІ СПІВПРАЦІ УКРАЇНИ З МІЖНАРОДНИМИ ФІНАНСОВИМИ ІНСТИТУЦІЯМИ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ

В умовах глобальної економічної нестабільності характерною особливістю розвитку економіки України є недостатність внутрішніх та обмежені можливості залучення зовнішніх фінансових ресурсів. Це призводить до негативних тенденцій макроекономічної динаміки, загрожує фінансовій безпеці держави, знижує конкурентоспроможність її економіки. В цьому контексті досить важливе значення має поглиблення співпраці України з міжнародними фінансовими інституціями для забезпечення стабільного економічного розвитку держави, реалізації програм, спрямованих на ринкове реформування, структурну перебудову економіки, стабілізацію національної грошової одиниці.

З приєднанням України до міжнародних фінансових інституцій розпочато інтеграцію у світову фінансову систему. За період такої співпраці протягом 1992- 2012 років Україна отримала кредитних ресурсів на суму 15,4 млрд. дол. США, в тому числі: від Міжнародного валютного фонду – 4,4 млрд. дол. США; від Європейського банку реконструкції та розвитку – 3,2 млрд. євро; від Міжнародної фінансової корпорації – 787 млн. дол. США; від Чорноморського банку торгівлі і розвитку – 180 млн. дол. США. При цьому, допомога фінансово-кредитних інститутів Україні станом на 31.01.2014 рік склала: Європейський банк реконструкції та розвитку – 586,3 млн. дол. США, Європейський Інвестиційний Банк – 526,5 млн. дол. США, Міжнародний банк реконструкції та розвитку – 3,1 млрд. дол. США, Міжнародний Валютний Фонд – 3,6 млрд. дол. США [2].

Загальний обсяг ресурсів, які Україна може отримувати від міжнародних фінансових інституцій для впровадження пріоритетних проектів розвитку, складає понад 2,5 млрд. дол. США щорічно. Водночас, запозичення в Світовому банку і Європейському банку реконструкції та розвитку залишається вигідним для України з огляду на термін надання кредитів, вартість ресурсів, інституційний вплив. Успішне співробітництво з міжнародними фінансовими інституціями є також важливим індикатором для іноземних приватних інвесторів.

Позики МВФ для України, яка має низький кредитний рейтинг у світі, створюють можливість її доступу до міжнародних ринків позичкового капіталу. МВФ забезпечує умови виплати кредиту, що є максимально сфокусовані на розв'язанні економічних проблем та адекватні економічному та інституційному потенціалу країни. Так, з 4 березня по 25 березня 2014 року у м. Києві перебувала місія Європейського департаменту МВФ з метою ознайомлення із поточною економічною ситуацією і обговорення програми економічних реформ Уряду, підтримку якій гарантував МВФ. За результатами звернення Української сторони, 30 квітня 2014 року Рада директорів МВФ ухвалила 24

місячну угоду «Stand-By» на суму 10976 млн. СПЗ. В серпні 2014 року нею було прийнято рішення щодо завершення першого перегляду програми «Stand-By» та виділення коштів другого траншу для України на суму на суму 914 млн. СПЗ (приблизно 1,39 млрд. дол. США) [2].

Взаємовідносини України з МВФ є важливими не тільки для поточного стану розвитку держави, але й можливостей побудови довгострокової моделі стійкого економічного розвитку. Україні також доцільно визначити подальші форми співпраці з МВФ. Такими формами є пошук нових можливостей залучення коштів МВФ за одним з механізмів, відмова від кредитів з боку МВФ і запровадження програм консультаційної підтримки експертами МВФ та супроводження ними програм уряду України або використання права в будь-який час припинити своє членство у Фонді.

Співпраця України з МВФ є ефективним стимулом розвитку економіки країни, сприяє проведенню структурних реформ, однак існує ризик збільшення державного боргу, що в свою чергу може призвести до неспроможності його обслуговування та загрози дефолту.

Інвестиційні кредити та системні позики Україна отримує від Світового банку. Останні надаються під реформування окремих секторів економіки із спрямуванням їх траншами безпосередньо до Державного бюджету України. З метою реструктуризації економіки та проведення ринкових реформ, розвитку деяких галузей економіки Україна отримала кредити від Світовою банку на термін до 17 років з процентною ставкою близько 7% річних. Ці кредити надавались їй також на пільгових умовах, тобто термін погашення кредиту довший, а відсоткова ставка менша порівняно з традиційними позиками, що запозичуються на міжнародних ринках капіталу. Загальна сума таких кредитів складала близько 7 млрд. дол. США, які було розподілено на 39 проектів і програм [4]. Остання стратегія партнерства з Україною на 2012 – 2016 рр. передбачає досягнення прогресу в економічних реформах та інтеграції в ЄС.

Європейський банк реконструкцій та розвитку здійснює свою діяльність у тісній співпраці з інституціями ЄС, але на відміну від програм, які фінансує ЄС, цей банк фінансує не тільки технічну допомогу, але спрямовує прямі інвестиції в українську економіку. Загалом, технічна допомога ЄБРР, програма дій у сфері консалтингу та навчання спрямовані на створення умов для підтримки поточних і майбутніх інвестицій. Протягом 2000 – 2013 років ЄБРР реалізував в Україні 325 проектів загальним обсягом понад 15 млрд. євро, а також підписав угоди про впровадження 32 інвестиційних проектів загальним обсягом 964 млн. євро [3].

Позики ЄБРР спрямовуються на розвиток в Україні малого та середнього бізнесу (17% від загального портфеля проектів), фінансово-банківської системи (5%), енергетичного сектору (27%), транспортної інфраструктури (11%), телекомунікацій (9%), систем водопостачання (3%), агропромислового комплексу (17%), готельної інфраструктури (1 %) [3].

Водночас в умовах глобальної економічної нестабільності проблемами співробітництва України з міжнародними фінансовими інституціями є:

- неповне врахування регіональних та національних особливостей, етапів розвитку країни;

- невідповідність національних інтересів та інтересів розвинутих країн, які є членами міжнародних фінансових організацій;

- неготовність країни до ефективного співробітництва в рамках міжнародних фінансових організацій: відсутність належним чином підготовлених кадрів, недосконала внутрішня політика, непослідовність в діях;

- нерівноправність у стосунках, характерна для взаємовідносин міжнародних фінансових інституцій та їх нових членів, що є результатом недостатньо високого рівня розвитку економіки цих країн, їх слабкою позицією у світі.

З метою підвищення ефективності співпраці з міжнародними фінансовими інституціями доцільно: розробити економічно й фінансово обґрунтовану стратегію, яка б конкретизувала кількісні показники і передбачала заходи, спрямовані на її реалізацію для досягнення позитивних результатів; підтримувати конструктивні відносини з приватними кредиторами та враховувати можливий вплив зовнішніх чинників шляхом ефективного управління зовнішнім боргом і резервами; сприяти становленню, розвитку міжнародних ринків товарів і послуг, модернізації та підвищенню ефективності діяльності підприємств державного і приватного секторів країни створивши відкриту, конкурентну систему управління операціями міжнародних фінансових інституцій; покращити кадрове забезпечення сфери міжнародних валютно-кредитних відносин.

Таким чином, співпраця України з міжнародними фінансовими інституціями є об'єктивно необхідною та виправданою з позицій залучення зовнішніх коштів для поглиблення ринкових перетворень, створення реальних передумов подолання кризових явищ, прискорення трансформаційних процесів, виведення економіки України на траєкторію сталого економічного зростання. Вона сприяє також досягненню макрофінансової стабілізації, формуванню основ конкурентного ринкового середовища, активізації інвестиційного процесу, розвитку приватного підприємництва.

Література:

1. Гришина Л.О. Україна та міжнародний валютний фонд: перспективи співпраці / Л.О. Гришина, П.М. Карась, В.М. Черешня // Сталий розвиток економіки. – 2012. – № 3. – С. 26-30.

2. Кондусова Л.Ф. Фінансова залежність України від кредитів міжнародних організацій / Л.Ф. Кондусова, М.О. Кіпа // БІЗНЕСІНФОРМ. – 2014. – № 6 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://businessinform.net/pdf/2014/6_0/294_298.pdf

3. Офіційний сайт Європейського банку реконструкції і розвитку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ebrd.com>.

4. Офіційний сайт Світового банку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.worldbank.org/uk/country/ukraine>

5. Савченко К. В. Вплив міжнародних фінансових організацій на реалізацію стабілізаційної політики в Україні [Текст] / К. В. Савченко // Вісник ДонНУЕТ. – 2012. – № 3. – С. 34 – 38.